Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

లేపాక్షి ప్రాంత మాండలికం – పరిశీలనాత్మక దృష్టి

రావిపాటి శివయ్య
జిల్లా పరిషత్ ఉర్దూ ఉన్నతపాఠశాల, చిలమత్తూరు. శ్రీ సత్యసాయి జిల్లా

1. పరిచయం :

భాష అనేది నిరంతర ప్రవాహం. ఒక ప్రాంతపు భౌగోళిక, చారిత్రక పరిస్థితులు ఆ ప్రాంతపు భాషా స్వరూపాన్ని నిర్ణయిస్తాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం, శ్రీ సత్యసాయి జిల్లాలోని లేపాక్షి కేవలం ఒక చారిత్రక కట్టడమే కాదు, అది దక్షిణ కర్ణాటక మరియు రాయలసీమ సంస్కృతుల సంగమ క్షేత్రం. ఈ వ్యాసంలో లేపాక్షి మండల పరిధిలోని కుల, ప్రాంతీయ మరియు వ్యాపార మాండలికాల పరిణామ క్రమాన్ని పరికిద్దాం.

2. చారిత్రక నేపథ్యం మరియు భాషా సమ్మేళనం :

విజయనగర సామ్రాజ్య కాలంలో పెనుకొండ ఉప రాజధానిగా ఉన్నప్పుడు, లేపాక్షి ఒక ప్రధాన పరిపాలనా కేంద్రంగా విలసిల్లింది. విజయనగర రాజుల కాలంలో తెలుగు, కన్నడ మరియు సంస్కృతం సమాంతరంగా అభివృద్ధి చెందాయి. లేపాక్షి వీరభద్రస్వామి ఆలయ శాసనాల్లో ఈ మూడు భాషల ప్రభావం కనిపిస్తుంది. ఇక్కడి మాండలికానికి 'మధ్య ఆంధ్ర' కన్నా భిన్నమైన, ప్రాచీన రాయలసీమ యాస పునాదిగా ఉంది.

3. ప్రాంతీయ మరియు సరిహద్దు ప్రభావం :

లేపాక్షి కర్ణాటక సరిహద్దుకు అతి సమీపంలో ఉండటం వల్ల ఇక్కడి మాండలికంపై కన్నడ ప్రభావం స్పష్టంగా ఉంటుంది. దైనందిన సంభాషణల్లో "బేగా" (త్వరగా), "బేద" (వద్దు), "అంగీ" (చొక్కా) వంటి పదాలు తెలుగు వాక్య నిర్మాణంలో అంతర్భాగమయ్యాయి. వాక్యాల చివరలో ఊతపదాలు ("అప్ప" పదాంతమవ్వడం) చేర్చడం ఈ ప్రాంత ప్రత్యేకత.
ఉదాహరణకు: "వచ్చాడప్పా", "వెళ్ళాడప్పా".

4. కుల మరియు వృత్తి పరమైన మాండలికాలు :

లేపాక్షిలో సామాజిక వర్గాల వారీగా భాషా వైవిధ్యం కనిపిస్తుంది.నేత పనివారు (దేవాంగ/పద్మశాలి) ద్వారా ఇక్కడ వస్త్ర పరిశ్రమ వర్ధిల్లింది. వారి వృత్తి పదజాలంలో నేతకు సంబంధించిన ప్రత్యేక సాంకేతిక పదాలు నేటికీ వాడుకలో ఉన్నాయి. విశ్వకర్మలు ఆలయ నిర్మాణ వారసత్వం కలిగిన వారు. వీరి భాషలో శిల్పకళా పరిభాష కనిపిస్తుంది.వ్యాపార వర్గాల భాషలో పర్యాటక రంగం పెరగడంతో, హిందీ మరియు ఇంగ్లీష్ పదాలు కూడా స్థానిక తెలుగులో విరివిగా కలుస్తున్నాయి.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

5. ఆర్థిక పరిణామాలు – భాషా మార్పు :

గతంలో వ్యవసాయ ఆధారిత పదజాలం (ఉదా: మడక, కుంట) ఎక్కువగా ఉండేది. అయితే, లేపాక్షి అంతర్జాతీయ పర్యాటక కేంద్రంగా మారిన తర్వాత 'సేవా రంగం' పెరిగింది. దీనివల్ల గ్రామీణ యాస క్రమంగా పట్టణీకరణ చెందుతోంది. యువతలో గ్రంథస్థ భాష కన్నా మిశ్రమ భాష పట్ల మొగ్గు కనిపిస్తోంది.

లేపాక్షి ప్రాంత మాండలిక భాషలోని లోతుపాతులను, ముఖ్యంగా శాసన భాష మరియు జనవ్యవహారంలోని పదజాలం మధ్య ఉన్న సంబంధాన్ని ఈ క్రింది అంశాల ద్వారా పరిశీలిద్దాం.

1. లేపాక్షి శాసన భాష – ఒక చారిత్రక విశ్లేషణ :

లేపాక్షి వీరభద్రస్వామి ఆలయ ప్రాంగణంలో ఉన్న శాసనాలు 16వ శతాబ్దపు విజయనగర సామ్రాజ్య కాలపు భాషా స్థితిగతులకు అద్దం పడతాయి. ఇక్కడి శాసనాలు ప్రధానంగా తెలుగు మరియు కన్నడ భాషలలో ఉన్నాయి. కొన్ని చోట్ల సంస్కృత శ్లోకాలు కనిపిస్తాయి. ఇది ఆ కాలంలో ఈ ప్రాంతం బహుభాషా సంస్కృతికి నిలయమని నిరూపిస్తుంది. శాసనాల్లో వాడిన పదాలు నేటి ప్రాదేశిక మాండలికానికి పునాదులు.

ఉదాహరణకు : 'ధర్మశాసనము' (దానధర్మాల వివరాలు తెలిపే పదాలు),
'సందర్భ' (కన్నడ) (సమయాన్ని సూచించే పదాలు),
'కైంకర్యము'(సంస్కృతం) (దైవ సేవకు సంబంధించిన పారిభాషిక పదాలు).

ఈ లిపి ప్రభావం వల్లనే ఉచ్చారణలో కూడా ఒక రకమైన 'సామ్యం' ఏర్పడింది.

2. మాండలిక పదాల లోతుపాతులు – విశ్లేషణ :

లేపాక్షి మాండలికాన్ని కేవలం ఒక 'యాస'గా కాకుండా, ఒక 'భాషా పొర' గా చూడాలి. ఇందులో మూడు రకాల పదజాలం కనిపిస్తుంది.

అ. కన్నడ ప్రభావిత పదాలు :

సరిహద్దు ప్రాంతం కావడంతో కన్నడ పదాలు తెలుగు వ్యాకరణంలోకి ఒదిగిపోయాయి.
'బేగా' : త్వరగా అని అర్థం. (ఉదా: "బేగా రాప్పా" – త్వరగా రా అబ్బా).
'మనె' : ఇంటిని సూచించేటప్పుడు కొన్ని కులాల వారు ఇప్పటికీ ఈ పదాన్ని వాడుతుంటారు.
'అంగడి' : దుకాణం లేదా షాపును 'అంగడి' అని పిలవడం ఇక్కడ సర్వసాధారణం.

ఆ. వృత్తి సంబంధిత పదాలు :

శిల్పకళా పదాలు : ఆలయ నిర్మాణ వారసత్వం ఉన్న కుటుంబాల్లో

ఉలి : రాయిని చెక్కే పరికరం.

సుత్తి : పెద్ద బండలను పగులగొట్టేది.

సిల : 'శిల'ను 'సిల' అని పలకడం ద్వారా ప్రాకృత/స్థానిక ప్రభావం కనిపిస్తుంది. 'పీఠం', 'మకర తోరణం' వంటి పదాలు దైనందిన భాషలో భాగంగా ఉంటాయి.

వ్యవసాయ పదాలు : 'మడక' (నాగలి), 'కుంట' (చిన్న చెరువు), 'మోట' (నీరు తోడే సాధనం) వంటి పదాలు లేపాక్షితో పాటు మొత్తం రాయలసీమ ప్రత్యేకతలు.

కుల మాండలిక పదాలు :

మడి --- పవిత్రత, శుద్ధి.

వ్యవసాయం (పొలం మడి) : సాధారణ తెలుగులో వలె లేపాక్షి పరిసరాల్లో కూడా వరి పండించే చిన్న చిన్న

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

పొలం భాగాలను "మడి" లేదా "మడులు" అని పిలుస్తారు. ముఖ్యంగా నాట్లు వేసేటప్పుడు "మడులు కట్టడం" లేదా "మడులను సిద్ధం చేయడం" అనే మాటలు రైతుల్లో వాడుకలో ఉన్నాయి.

ఆచార వ్యవహారాలు (శుద్ధి) : మతపరమైన ఆచారాల్లో భాగంగా స్నానం చేసి, శుభ్రమైన బట్టలు ధరించి దైవ కార్యాల్లో పాల్గొనడాన్ని "మడి కట్టుకోవడం" అంటారు. లేపాక్షి వంటి చారిత్రక, ఆధ్యాత్మిక ప్రాధాన్యత ఉన్న చోట్ల ఈ పదం నియమ నిష్ఠలకు ప్రతీకగా వినిపిస్తుంది.

తీర్థం --- దేవాలయ/పవిత్ర జలం

'తీర్థం' అనే పదానికి ప్రధానంగా మూడు అర్థాలు ఉన్నాయి:

క్షేత్రం/ఉత్సవం (తిరునాళ్లు): సాధారణంగా ఇతర ప్రాంతాలలో "తీర్థం" అంటే పవిత్ర జలం అని అర్థం. కానీ రాయలసీమ యాసలో, ముఖ్యంగా లేపాక్షి పరిసరాల్లో, గుడిలో జరిగే జాతర లేదా ఉత్సవాన్ని "తీర్థం" అని పిలుస్తారు.

ఉదాహరణకు:"లేపాక్షి తీర్థానికి పోతున్నాం"అంటే అక్కడ జరిగే ఉత్సవానికి లేదా జాతరకు వెళ్తున్నారని అర్థం.

పవిత్ర జలం (అభిషేక తీర్థం): దేవుడికి అభిషేకం చేసిన తర్వాత భక్తులకు ఇచ్చే పవిత్ర జలాన్ని "తీర్థం" అంటారు. లేపాక్షి వీరభద్రస్వామి ఆలయంలో ఇచ్చే ఈ తీర్థం అత్యంత పవిత్రమైనదిగా భక్తులు భావిస్తారు.

పవిత్ర నది/కొనేరు: పుణ్యక్షేత్రాల్లో ఉండే పవిత్ర నీటి కుంటలను లేదా నదులను కూడా తీర్థాలు అంటారు. లేపాక్షి ఆలయ ప్రాంగణంలో ఉన్న సీతమ్మ పాదం వద్ద నిరంతరం నీరు ఊరుతూ ఉంటుంది, దీనిని కూడా భక్తులు పవిత్రమైనదిగా చూస్తారు.

ముఖ్యమైన ప్రయోగాలు :

తీర్థం ఆడటం : అంటే పవిత్ర నదులలో స్నానం చేయడం.

తీర్థప్రసాదాలు : గుడిలో ఇచ్చే పవిత్ర జలం మరియు ఆహారం (ప్రసాదం).

జంధ్యం --- ఉపనయన దారం

'జంధ్యం' (లేదా జందెం) అనే పదానికి ప్రత్యేకమైన అర్థభేదాలు లేవు; ఇది ప్రధానంగా సంప్రదాయ యజ్ఞోపవీతాన్ని సూచించడానికి ఉపయోగిస్తారు. అయితే, ఈ ప్రాంతంలోని సామాజిక, సాంస్కృతిక ఆచారాల నేపథ్యంలో దీనికి సంబంధించిన కొన్ని ముఖ్యమైన వాడుకలు ఇలా ఉన్నాయి :

జంధ్యాల పున్నమి: శ్రావణ పౌర్ణమి రోజున జరుపుకునే ఉపాకర్మ పండుగను ఈ ప్రాంతంలో సాధారణంగా 'జంధ్యాల పున్నమి' అని పిలుస్తారు. ఈ రోజున పాత జంధ్యాన్ని తీసివేసి కొత్తది ధరించడం (యజ్ఞోపవీత ధారణ) ఒక ముఖ్యమైన ఆచారంగా కొనసాగుతోంది.

సాంప్రదాయ గుర్తింపు: లేపాక్షి వంటి చారిత్రక మరియు బ్రాహ్మణ, వైశ్య, విశ్వబ్రాహ్మణ ప్రాధాన్యత ఉన్న ప్రాంతాల్లో, ఉపనయనం జరిగిన వారు ధరించే ఈ పవిత్ర దారాన్ని "జందెం" అని వాడుక భాషలో ఎక్కువగా పిలుస్తారు.

ఆలయ సంబంధిత ప్రయోగాలు: లేపాక్షి వీరభద్రస్వామి ఆలయంలోని శిల్పాలలో దేవతామూర్తులు ధరించిన యజ్ఞోపవీతాలను కూడా స్థానిక గైడ్లు లేదా అర్చకులు 'రాతి జంధ్యం' లేదా 'శిల్ప జంధ్యం' అని వివరిస్తుంటారు.

స్థానిక వాడుకలో కొన్ని పదాలు :

జందెం పోగు: జంధ్యంలో ఉండే ఒక్కో దారాన్ని 'పోగు' అంటారు.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

బ్రహ్మముడి : జంధ్యానికి ఉండే ముడిని ఈ పేరుతో పిలుస్తారు.

లేపాక్షి మరియు అనంతపురం (రాయలసీమ) ప్రాంతంలో "తద్దినం" అనే పదాన్ని వాడే విధానం మరియు దాని ప్రాముఖ్యత ఇలా ఉంటుంది: సాధారణంగా దీనిని 'తద్దినం' అని పిలిచినా, వాడుక భాషలో 'కార్యం' (ఏడాది కార్యం) అని ఎక్కువగా అంటారు. ఎవరైనా "ఈరోజు మా ఇంట్లో కార్యం ఉంది" అంటే అది పితృదేవతలకు పెట్టే తద్దినం అని అర్థం.

పెద్దల పండుగ : ఏటా చేసే తద్దినంతో పాటు, మహాలయ అమావాస్య రోజున పితృదేవతలందరికీ కలిపి చేసే కార్యక్రమాన్ని ఈ ప్రాంతంలో "పెద్దల పండుగ" అని ఎంతో భక్తితో జరుపుకుంటారు.

ఆచారాలు : లేపాక్షి వంటి పుణ్యక్షేత్రాల్లో లేదా దగ్గరలోని నదీ తీరాల్లో (ఉదాహరణకు పెన్నా నది) ఈ కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం పవిత్రంగా భావిస్తారు. ఈ రోజున చేసే వంటల్లో ఉల్లిపాయ, వెల్లుల్లి వాడకుండా వడలు, పాయసం వంటి ప్రత్యేక పదార్థాలను సిద్ధం చేస్తారు.

భాషా ప్రయోగం : ఒక్కోసారి కోపంలో లేదా విసుగులో "నా తద్దినం" అని అనడం కనిపిస్తుంది (అంటే ఏదో ఒక పీడ విరగడైంది అని అర్థం), కానీ గౌరవప్రదంగా చెప్పేటప్పుడు 'తిథి' లేదా 'తద్దినం' అనే అంటారు.

విభూతి --- శైవాచార నామం

లేపాక్షి మరియు రాయలసీమ ప్రాంతంలో "విభూతి" అనే పదానికి ఉన్న విశిష్టత మరియు మాండలిక ప్రయోగాలు ఇక్కడ ఉన్నాయి:

పవిత్రమైన భస్మం : సాధారణంగా శివాలయాల్లో ఇచ్చే పవిత్రమైన బూడిదను విభూతి అంటారు. లేపాక్షి వీరభద్రస్వామి ఆలయం ప్రధానమైన శైవ క్షేత్రం కావడంతో,ఇక్కడవిభూతికి చాలాప్రాముఖ్యతఉంది.

విభూతి పండు : వాడుక భాషలో విభూతి బిళ్ళలను లేదా ముద్దలను "విభూతి పండ్లు" అని పిలుస్తారు. చిన్న పిల్లలకు దిష్టి తగలకుండా లేదా శుభం కలుగుతుందని వీటిని నుదుట పెడతారు.

విభూతి బొట్టు (త్రిపుండ్రాలు) : నుదుటిపై విభూతిని మూడు అడ్డ వరుసలలో పెట్టుకోవడాన్ని ఈ ప్రాంతంలో "విభూతి బొట్టు పెట్టుకోవడం" అంటారు. ఇది భక్తికి, ముఖ్యంగా శైవ సంప్రదాయానికి చిహ్నం.

రక్షణగా భావించడం : లేపాక్షి స్వామివారి విభూతిని ఇంట్లో ఉంచుకుంటే అనారోగ్యాలు, గ్రహ దోషాలు తొలగిపోతాయని స్థానికుల నమ్మకం. అందుకే దీనిని "రక్ష" అని కూడా వ్యవహరిస్తుంటారు.

ముఖ్యమైన పదబంధాలు :

విభూతి రేచ : విభూతి ముక్కను లేదా గడ్డను సూచించడానికి కొన్ని గ్రామాల్లో 'రేచ' అనే పదాన్ని వాడతారు.

విభూతి ధారణ : పద్ధతిగా విభూతిని ధరించడం.

శ్రాద్ధం --- పితృకర్మ

'శ్రాద్ధం' అనే పదాన్ని పితృదేవతలకు చేసే పవిత్ర కార్యంగా భావిస్తారు. దీనికి సంబంధించి ఈ ప్రాంత మాండలికంలో కొన్ని ప్రత్యేకతలు ఉన్నాయి :

సాధారణంగా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో "శ్రాద్ధం" అనే సంస్కృత పదం కంటే 'తద్దినం' లేదా 'కార్యం' అనే పదాలనే ఎక్కువగా వాడతారు. "ఈరోజు మా నాయన (తండ్రి) కార్యం ఉంది" అని వ్యవహరిస్తారు.

పెద్దల సావ : రాయలసీమలోని కొన్ని ప్రాంతాల్లో చనిపోయిన పితృదేవతలను స్మరించుకుంటూ చేసే కార్యక్రమాలను "పెద్దల సావ" లేదా 'పెద్దల పండుగ' అని కూడా పిలుస్తారు. ముఖ్యంగా సంక్రాంతి లేదా మహాలయ అమావాస్య సమయాల్లో పితృదేవతలకు ఇచ్చే గౌరవార్థం ఇలా అంటారు.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

ఆచార విశేషాలు : శ్రాద్ధ కర్మలు చేసేటప్పుడు లేపాక్షి వంటి పుణ్యక్షేత్రాలకు వెళ్లి, అక్కడ పవిత్ర జలాలతో స్నానం చేసి బ్రాహ్మణులకు భోజనం పెట్టి, దానధర్మాలు చేయడం ఈ ప్రాంత ఆచారంలో భాగం.

ముట్టె (బలి) : శ్రాద్ధం పెట్టినప్పుడు కాకులకు అన్నం పెట్టడాన్ని "బలి పెట్టడం" లేదా "ముట్టె వేయడం" అని స్థానికంగా అంటుంటారు. ఆ ముట్టెను కాకి తాకితేనే పితృదేవతలు సంతృప్తి చెందినట్లుగా ఇక్కడి ప్రజలు నమ్ముతారు.

కాల(సమయం) మాండలిక పదాలు :

లేపాక్షి మరియు రాయలసీమ ప్రాంత మాండలికంలో 'పొద్దున' అనే పదానికి చాలా ఆసక్తికరమైన ప్రయోగాలు ఉన్నాయి. సాధారణంగా ఉదయాన్ని 'పొద్దున' అంటారు. కానీ ఇక్కడ సమయాన్ని బట్టి మరికొన్ని పదాలు వాడతారు.

తెలవారగట్ల : తెల్లవారుజామున (Very early morning).

పొద్దున్నే : చాలా ఉదయాన్నే.

సూర్యుడు : ఈ ప్రాంతంలో సూర్యుడిని "పొద్దు" అని పిలుస్తారు. ఉదాహరణకు: "పొద్దు పొడిచింది" (సూర్యుడు ఉదయించాడు), "పొద్దు వాలింది" (సూర్యుడు అస్తమించాడు/సాయంత్రం అయ్యింది).

సమయం లెక్కించడం: ఎంత సమయం అయ్యిందో చెప్పడానికి "పొద్దు"ను కొలమానంగా వాడతారు.

పొద్దు ఎక్కింది : ఉదయం పది గంటలు దాటి ఎండ ముదిరినప్పుడు ఇలా అంటారు.

మొన్నటి పొద్దు : మొన్నటి రోజు అని అర్థం.

ముచ్చట/కబుర్లు : ఖాళీ సమయంలో చేసే కబుర్లను 'పొద్దుపోక' (Time pass అవ్వక) అంటారు.

"పొద్దున్నే లేచి లేపాక్షికి పోవాలా" -- ఉదయాన్నే లేచి లేపాక్షికి వెళ్ళాలి.

'పొద్దు మూసింది' -- చీకటి పడింది లేదా సూర్యాస్తమయం అయ్యింది.

'తెల్లారి' అనే పదానికి రెండు రకాల అర్థాలు మరియు ప్రయోగాలు ఉన్నాయి :

మరుసటి రోజు : రాయలసీమ యాసలో 'తెల్లారి' అంటే ఎక్కువగా 'రేపు' లేదా 'మరుసటి రోజు'అని అర్థం.

ఉదా: "ఈరోజు కుదరదు, తెల్లారి వస్తాను" అంటే రేపు వస్తాను అని అర్థం.

'తెల్లారి పొద్దున్నే' అంటే మరుసటి రోజు ఉదయాన్నే అని అర్థం.

తెల్లవారుజాము : సూర్యోదయానికి ముందు ఉండే సమయాన్ని కూడా 'తెల్లారి' లేదా 'తెల్లారగట్ల'అని అంటారు.

ఉదా:'తెల్లారకముందే లేచి పొలానికి పోయినాడు'అంటే సూర్యుడు రాకముందే వెళ్ళాడని.

తెల్లారిగట్లే : చాలా ఉదయాన్నే (సుమారు 4 నుండి 5 గంటల మధ్య).

తెల్లారేసరికి : ఉదయం అయ్యేటప్పటికి.

రాయలసీమ మాండలికంలో 'మాపు' అనే పదం చాలా విరివిగా వాడబడుతుంది. దీనికి ప్రధానంగా రెండు అర్థాలు ఉన్నాయి:

సాయంత్రం లేదా రాత్రి (Evening/Nigh): సాధారణంగా సూర్యాస్తమయం తర్వాత సమయాన్ని 'మాపు' అంటారు.

మాపుకనే : సాయంత్రం వేళ.

మాపున : రాత్రి పూట.

ఉదా: "మాపుకనే లేపాక్షి గుడికి పోదాం" అంటే సాయంత్రం పూట గుడికి వెళ్దాం అని అర్థం.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

నిన్న : కొన్ని సందర్భాల్లో, ముఖ్యంగా పాత యాసలో 'మాపు' లేదా 'మొన్నటి మాపు' అంటే గడిచిన రోజు లేదా రాత్రి అని కూడా అర్థం వస్తుంది. అయితే 'నిన్న' అనే అర్థంలో 'నిన్నేమన్నా' లేదా 'నిన్న' అనే పదాలే ఎక్కువ, కానీ 'రాత్రి' అనే అర్థానికి 'మాపు' అని ఎక్కువగా వాడతారు.

పొద్దుమాపు : రోజంతా (ఉదయం నుండి సాయంత్రం వరకు).

ఉదాహరణ: "పొద్దుమాపు కష్టపడితేనే కడుపు నిండేది" – అంటే రోజంతా కష్టపడితేనే అని అర్థం.

సంజ మాపు : సూర్యుడు అస్తమించే సంధ్యా సమయం

అపర మాపు : బాగా చీకటి పడిన తర్వాత సమయం

లేపాక్షి మరియు రాయలసీమ మాండలికంలో'మాపటేల' (లేదా మాపటాల)అంటే సాయంత్రం వేళ అని అర్థం.

దీనిని ఈ ప్రాంత ప్రజలు ఇలా ఉపయోగిస్తారు :

సమయ సూచన : సూర్యుడు అస్తమించే సమయం నుండి చీకటి పడే వరకు ఉన్న కాలాన్ని 'మాపటేల' అంటారు. (దాదాపు సాయంత్రం **5** నుండి **7** గంటల మధ్య సమయం).

ఉదాహరణ: "మాపటేల వాన పడేతట్టు ఉంది" (సాయంత్రం వాన పడేలా ఉంది).

మానవ సంబంధాలు/పనులు : పనులన్నీ ముగించుకుని ఇంటికి వచ్చే సమయాన్ని సూచించడానికి దీనిని వాడతారు.

ఉదా:'మాపటేల అందరూ మా ఇంటికి రండి'అంటే సాయంత్రం వేళ అందరూ రండనిఅర్థం.

పొద్దుగూకే వేళ : సూర్యుడు మునిగిపోయే సమయం.

మునిచీకటి : వెలుతురు తగ్గి చీకటి పడుతున్న సమయం.

'పైటాల' (లేదా పైటాలనే) : 'మధ్యాహ్న సమయం' అని అర్థం.

దీనిని ఈ ప్రాంత ప్రజలు ఉచ్చారణలో ఇలా ఉపయోగిస్తారు :

సమయ సూచన : సాధారణంగా ఉదయం పది గంటల నుండి మధ్యాహ్నం వరకు ఉన్న సమయాన్ని 'పైటాల' అంటారు.

ఉదా:"పైటాలనే మా ఇంటికి రండి" అంటే మధ్యాహ్నం లోపే లేదా మధ్యాహ్నానికి మా ఇంటికి రండి అని అర్థం.

ఎండ సమయం : సూర్యుడు నడినెత్తికి వచ్చే కాలాన్ని సూచించడానికి కూడా ఈ పదాన్ని వాడుతుంటారు.

ఉదా: "పైటాల ఎండ ముదురుగా ఉంది" (మధ్యాహ్నం ఎండ ఎక్కువగా ఉంది).

'సంజ' అనే పదానికి ప్రధానంగా సాయంత్రం సంధ్యా సమయం అని అర్థం. దీని వినియోగంలో కొన్ని ఆసక్తికరమైన అంశాలు ఉన్నాయి :

సమయ సూచిక: సూర్యుడు అస్తమించి, ఇంకా పూర్తిగా చీకటి పడని కాలాన్ని ఈ ప్రాంతంలో "సంజ" లేదా "సంజవేళ" అంటారు.

ఉదా: "సంజవేళ సచ్చీలు (దీపాలు) వెలిగించాలి" అని పెద్దలు చెబుతుంటారు.

మాండలిక రూపం : సంస్కృతంలోని 'సంధ్య' అనే పదం ఈ ప్రాంత భాషలో 'సంజ'గా మారింది. దీనినే మరికొంత మంది 'సంజె' అని కూడా పిలుస్తారు.

సంజ మాపు : బాగా చీకటి పడటానికి ముందున్న సమయాన్ని సూచించడానికి "సంజ మాపు" అనే పదబంధాన్ని వాడతారు.

ఉదా: "సంజ మాపుకల్లా ఇంటికి చేరుకో"అంటే చీకటి పడేలోపు లేదా సాయంత్రం వేళకల్లా అని అర్థం.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

'అపరమాపు' అంటే 'అర్ధరాత్రి' లేదా 'గాఢ నిద్రపోయే సమయం" అని అర్థం.

దీనిని ఈ ప్రాంత ప్రజలు ఇలా ఉపయోగిస్తారు :

సమయ సూచన: రాత్రి 11 గంటల తర్వాత నుండి తెల్లవారుజామున 2-3 గంటల వరకు ఉన్న సమయాన్ని 'అపరమాపు' అంటారు.

ఉదా: "అపరమాపున ఎవరో తలుపు తట్టినారు" (అర్ధరాత్రి ఎవరో తలుపు తట్టారు).

ప్రయాణాలు/పనులు : చాలా ఆలస్యంగా వచ్చే వారిని ఉద్దేశించి కూడా ఈ పదాన్ని వాడుతుంటారు.

ఉదా: "అపరమాపున అలికిడి ఏంది?" (అంత రాత్రిపూట ఆ శబ్దం ఏమిటి?).

పద విభజన :

అపర : అంటే వెనుకటి లేదా తరువాతి (ఇక్కడ రాత్రి యొక్క రెండో భాగం అని అర్థం).

మాపు : అంటే సాయంత్రం లేదా రాత్రి.

కాలక్రమంలో సమయాన్ని సూచించే వరుస :

పొద్దున్నే (ఉదయం)

పైటాల (మధ్యాహ్నం)

మాపటేల (సాయంత్రం)

సంజ (సంధ్యా సమయం)

అపరమాపు (అర్ధరాత్రి)

వృత్తి పదాలు

మేదర --- వృత్తి సమూహానికి సంబంధించిన పదం

గమనిక : అనంతపురం జిల్లా మరియు రాయలసీమ మాండలికాల్లో "మేదర" అనే పదం ప్రధానంగా ఒక వృత్తిని మరియు ఆ వృత్తిని చేసే సామాజిక వర్గాన్ని సూచిస్తుంది.

దీని గురించి మరిన్ని వివరాలు :

వృత్తి : వెదురుతో వస్తువులను తయారు చేయడం వీరి ప్రధాన వృత్తి. వెదురు బద్దలతో తట్టలు, బుట్టలు, జల్లెడలు, గంపలు, చాపలు మరియు నిచ్చెనలు వంటి గృహోపకరణాలను అల్లడం వీరి ప్రత్యేకత.

మాండలిక ప్రయోగం : అనంతపురం వంటి ప్రాంతాల్లో వీరిని మేదరోళ్ళు, మేదరి వారు లేదా మహేంద్రులు అని కూడా పిలుస్తారు. గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థలో, ముఖ్యంగా వ్యవసాయ పనులకు అవసరమైన బుట్టలు సరఫరా చేయడంలో వీరి పాత్ర కీలకం.

సాంస్కృతిక నేపథ్యం : వీరు వెదురును దైవంగా భావిస్తారు. శివుని ఆజ్ఞ మేరకు వెదురుతో బుట్టలు అల్లడం ప్రారంభించారని వీరిలో ఒక పురాణ గాథ ఉంది.

'కంసాలి' అనే పదం విశ్వబ్రాహ్మణులను లేదా బంగారు పనిచేసే వారిని (Goldsmiths) సూచించడానికి ఉపయోగిస్తారు.

దీని గురించి మరికొన్ని విశేషాలు :

వృత్తి : ప్రధానంగా బంగారం, వెండి ఆభరణాలు తయారు చేసే వారిని 'కంసాలి' అంటారు. లేపాక్షి వంటి చారిత్రక ప్రాంతాల్లో ఆలయానికి సంబంధించిన బంగారు అలంకరణలు, విగ్రహాల తయారీలో వీరి పాత్ర కీలకమైనది.

పంచ వృత్తులు : విశ్వబ్రాహ్మణులు ఐదు రకాల వృత్తులు చేస్తారు (బంగారు పని, ఇనుప పని, వడ్రంగం, కంచు పని, రాతి పని). అయితే వాడుక భాషలో మాత్రం ఎక్కువగా బంగారు పని చేసే వారినే

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

'కంసాలి' అని పిలుస్తారు.

గ్రామాల్లో రైతుల కోసం నాగలి వంటి వ్యవసాయ పనిముట్లలో ఇనుప భాగాలు తయారు చేసే వారిని (కమ్మరి) కూడా కొన్నిసార్లు సామాజిక వర్గ పరంగా ఇదే పేరుతో పిలుస్తుంటారు."కంసాలి పేట" – చాలా ఊర్లలో ఈ వృత్తి వారు నివసించే వీధికి ఈ పేరు ఉంటుంది.

వడ్డెర సామాజిక వర్గం మాట్లాడే భాష రాయలసీమ మాండలికానికి చాలా దగ్గరగా ఉంటుంది, అయితే వీరి వృత్తి (రాతి పని, మట్టి పని) మరియు సామాజిక నేపథ్యం వల్ల కొన్ని ప్రత్యేకమైన పదాలు, యాస కనిపిస్తాయి. వడ్డెర్లు సాంప్రదాయకంగా రాతి కట్టడాలు, మట్టి తవ్వకం పనుల్లో నిష్ణాతులు. వీరు ఉపయోగించే పనిముట్లకు ప్రత్యేక పేర్లు ఉంటాయి. ఉదాహరణకు :

చెమ్మెట/సమ్మెట : పెద్ద సుత్తి.
ఉలి : రాయిని చెక్కే సాధనం.
పార, గంప : మట్టి తవ్వకంలో వాడేవి.

భాషా మిశ్రమం : లేపాక్షి ప్రాంతం కర్ణాటక సరిహద్దులో ఉండటం వల్ల, వీరి భాషలో తెలుగు మరియు కన్నడ పదాల మిశ్రమం కనిపిస్తుంది. కొంతమంది వడ్డెర్లు మాట్లాడే భాషను 'వడ్డర భాష' అని కూడా అంటారు, ఇది ద్రావిడ భాషా లక్షణాలను కలిగి ఉంటుంది.

సంబోధనలు : రాయలసీమ యాసలో వలె వీరు ఎదుటివారిని సంబోధించేటప్పుడు "యో" (Hey) లేదా 'అప్పా' వంటి పదాలను వాడుతుంటారు.

క్రియారూపాలు : సాధారణ తెలుగులో "చూశాను" అనడానికి బదులు వీరి యాసలో "చూసిన్ని" లేదా "చూసినా" వంటి ప్రయోగాలు కనిపిస్తాయి.

వడ్డె రాజులు : వీరు తమను తాము "వడ్డె రాజులు" లేదా "ఒఢ్ర రాజులు" అని పిలుచుకుంటారు. వీరి జానపద కథల్లో తమ పూర్వీకులు రాజులని చెప్పుకుంటారు.

బుడగ జంగం సామాజిక వర్గానికి చెందిన భాషా విశేషాలు, మాండలికాలు ప్రధానంగా వారి వృత్తిపరమైన జానపద కళలు మరియు సంచార జీవనంపై ఆధారపడి ఉంటాయి.

వృత్తిపరమైన పదజాలం (జంగం కథలు): వీరు పలికే మాండలికం వీరు ప్రదర్శించే 'జంగం కథలు' లేదా 'బుర్రకథల' చుట్టూ తిరుగుతుంది.

బుడిగ/బుడికె : వీరు కథలు చెప్పేటప్పుడు వాయించే కంచు లేదా ఇత్తడి వాయిద్యాన్ని 'బుడిగ' అంటారు. దీని నుండే వీరి కులానికి ఆ పేరు వచ్చింది.

గుమ్మెట : కథా ప్రదర్శనలో వంతలు (సహాయకులు) వాయించే మట్టి కుండ లాంటి వాయిద్యం.

తంబుర/శారద : ప్రధాన కథకుడు వాయించే తంత్రీ వాయిద్యం.

భాషా మిశ్రమం : లేపాక్షి ప్రాంతం కర్ణాటక సరిహద్దులో ఉండటం వల్ల, వీరి భాషలో రాయలసీమ తెలుగుతో పాటు కన్నడ పదాల ప్రభావం ఎక్కువగా ఉంటుంది.

ప్రత్యేక పదాలు : వీరిని "బేడ జంగం" అని కూడా పిలుస్తారు. 'బేడ' అంటే పాత నాణెం (రెండు అణాలు), చనిపోయిన వారి వద్ద కథలు చెప్పినందుకు వీరు తీసుకునే రుసుము వల్ల ఈ పేరు వచ్చిందని ఒక నానుడి. మరొక అర్థం ప్రకారం 'బేడ' అంటే 'వేట' అని కూడా వ్యవహరిస్తారు.

సంబోధనలు : జానపద కథా ప్రదర్శనల్లో వీరు 'తందానా తాన' వంటి మకుటాలను, 'ఓయమ్మో', 'అప్పా' వంటి రాయలసీమ యాసలోని సంబోధనలను వాడుతుంటారు.

సంచార భాష : వీరు ఒకప్పుడు సంచార జాతులు కావడంతో, వీరి భాషలో వివిధ ప్రాంతాల పదాలు కలిసిన

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

'మిశ్రమ మాండలికం' కనిపిస్తుంది.

ముఖ్యమైన వాడుకలు :

జంగమ దేవర : భిక్షాటన చేస్తూ శివ తత్వాన్ని ప్రచారం చేసే వేషధారణను ఇలా అంటారు.

ముట్టై/బలి : తద్దినం లేదా కార్యం సమయాల్లో వీరు పాడే పాటలను, ఆచారాలను సూచించే పదాలు.

సాధారణ మాండలికాలు

"ఇంటి కాడ" అనే ప్రయోగం అత్యంత సహజమైనది మరియు నిత్యం వాడేది. దీని అర్థం "ఇంటి దగ్గర" అని.

కాడ (దగ్గర): రాయలసీమ యాసలో "దగ్గర" అనే పదానికి బదులుగా "కాద" అని ఉపయోగిస్తారు.

ఉదా: "ఆయన ఇంటి కాడ ఉన్నాడు" (అతను ఇంటి దగ్గర ఉన్నాడు).

మా ఇంటి కాడ : మా ఇంటి దగ్గర.

మీ ఇంటి కాడ : మీ ఇంటి దగ్గర.

గుడి కాడ : గుడి దగ్గర.

బావి కాడ : బావి దగ్గర.

ఉదా: "పొద్దున్నే లేచి బావి కాడికి పోయి, బువ్వ తిని ఇంటి కాడ కూర్చున్నా" (ఉదయాన్నే బావి దగ్గరికి వెళ్లి, అన్నం తిని ఇంటి దగ్గర కూర్చున్నాను).

దీనికి సంబంధించిన మరికొన్ని పదాలు :

కడకు : చివరికి.

ఈడ/అడ: ఇక్కడ/అక్కడ. (ఉదా: "ఇంటి కాడే ఉండాడు" లేదా "ఇంటి అడ ఉండాడు")

లేపాక్షి ప్రాంతంలో చుట్టూ పక్కల లేదా దిశలను సూచించే 'అటు పక్క', 'ఇటు తట్టు' వంటి ఇతర మాండలిక పదాల గురించి తెలుసుకుందాం.

'అటుపక్క' లేదా 'అటు తట్టు'అనే పదాలను దిశలను సూచించడానికి ఉపయోగిస్తారు.

వీటి అర్థం'అ వైపు' అని.

అటు తట్టు : 'తట్టు' అంటే వైపు లేదా దిశ అని అర్థం.

ఉదా: "లేపాక్షి గుడి అటు తట్టు ఉంది" (లేపాక్షి గుడి ఆ వైపు ఉంది).

అటు పక్క : ఇది ఒక ప్రదేశానికి పక్కన ఉన్న దిశను సూచిస్తుంది.

ఉదా: "మా పొలం బావికి అటు పక్క ఉంది" (మా పొలం బావికి ఆ పక్కన ఉంది)

ఇటు తట్టు / ఇటు పక్క : ఈ వైపు

ఎటు తట్టు : ఏ వైపు

పై తట్టు : పై వైపు.

కింద తట్టు : కింద వైపు.

రాయలసీమ యాసలో మరికొన్ని దిశల సూచనలు :

అల్లద : అదిగో అక్కడ

ఉదా: "అల్లద చూడు... కొండ అటు తట్టు ఉంది".

ఈడ / అడ: ఇక్కడ / అక్కడ.

నేరుగా : తిన్నగా

లేపాక్షి మరియు రాయలసీమ మాండలికంలో 'నడవ' అనే పదానికి రెండు ప్రధాన అర్థాలు ఉన్నాయి:

ఇంటి నడవ : పాతకాలపు పెంకుటిళ్లు లేదా గడియారపు ఇళ్లలో గదుల మధ్య ఉండే పొడవైన ఖాళీ ప్రదేశాన్ని

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

లేదా వరండాను "నడవ" అంటారు.

ఉదాహరణ: "నడవలో కూర్చొని మాట్లాడుకుందాం" అంటే ఇంటి మధ్యలో ఉండే నడవా (passage)లో కూర్చుందాం అని అర్థం.

నడక/ప్రవర్తన : ఒక వ్యక్తి నడిచే తీరును లేదా అతని అలవాట్లను కూడా "నడవ" అని పిలుస్తారు.

ఉదా : "వాని నడవ సరిగా లేదు" అంటే అతని ప్రవర్తన లేదా వెళ్లే దారి సరిగా లేదని అర్థం.

లేపాక్షి ఆలయ సందర్భంలో :

లేపాక్షి వీరభద్రస్వామి ఆలయంలోని శిల్పకళా చాతుర్యం గురించి చెప్పేటప్పుడు, అక్కడి ప్రాకారాలు లేదా స్తంభాల మధ్య ఉండే దారిని కూడా స్థానికులు "నడవ" అని వ్యవహరిస్తుంటారు.

ఈ పదానికి సంబంధించిన మరికొన్ని ప్రయోగాలు :

నడవలో ఉండాడు : అంటే ఇంటి వరండాలో లేదా జాఖుంయిఖ్స్రవ లో ఉన్నాడు అని.

నడవడిక : ప్రవర్తన (ఇది గ్రాంథిక రూపం అయితే, వాడుకలో 'నడవ' అని కూడా అంటారు).

పాతకాలపు ఇళ్లలో "గడెమాను" (లేదా గడె) అనే పదానికి చాలా ప్రాముఖ్యత ఉంది.

పెద్ద గడియ (Wooden Door Bolt): పాతకాలపు పెద్ద పెద్ద వాకిలి తలుపులకు లోపలి వైపున అడ్డంగా పెట్టే బలమైన చెక్క దుంగను "గడెమాను" అంటారు. ఇది తలుపులు గట్టిగా ఉండటానికి మరియు భద్రత కోసం వాడే అతిపెద్ద గడియ.

నిర్మాణం: సాధారణంగా ఇది టేకు లేదా కరక్కాయ కర్రతో చేయబడిన ఒక పొడవైన మొద్దు. తలుపులు వేసినప్పుడు గోడలో ఉన్న రంధ్రం (గూడు) నుండి దీనిని బయటకు లాగి, రెండు తలుపుల మధ్యన అడ్డంగా అమర్చుతారు.

మాండలిక ప్రయోగం: "గడెమాను వేయి" అంటే తలుపుకు అడ్డంగా ఆ పెద్ద గడియను పెట్టమని అర్థం. రాత్రిపూట దొంగల భయం లేకుండా ఉండటానికి దీనిని తప్పనిసరిగా వాడేవారు.

గడె తిప్పడం : కొన్నిసార్లు తాళం వేయడాన్ని లేదా గడియ పెట్టడాన్ని కూడా "గడె వేయడం" అని వాడుకలో అంటుంటారు.

లేపాక్షిలోని వీరభద్రస్వామి ఆలయ గర్భాలయ తలుపులకు లేదా అక్కడి పాత గృహాలకు ఇలాంటి బలమైన గడెమానులను మనం ఇప్పటికీ చూడవచ్చు.

సిలుకు" (లేదా చిలుకు) అనే పదానికి కొన్ని ప్రత్యేకమైన అర్థాలు ఉన్నాయి:

చిన్న గడియ : తలుపులకు ఉండే చిన్న ఇనుప గడియను లేదా గొళ్ళెమును "సిలుకు" అంటారు. పెద్ద 'గడెమాను' ఇంటి భద్రత కోసం వాడితే, లోపలి గదులకు లేదా కిటికీలకు ఈ చిన్న సిలుకులను వాడుతుంటారు.

ఉదా : "సిలుకు వేసినావా లేదా?" అంటే గొళ్ళెం పెట్టావా లేదా అని అర్థం.

మిగిలి ఉన్నది : ఏదైనా పనిలో లేదా వస్తువులో కొద్దిగా మిగిలి ఉన్న భాగాన్ని కూడా "సిలుకు" అని పిలుస్తారు. ముఖ్యంగా బట్టలు కుట్టేటప్పుడు మిగిలిన చిన్న ముక్కను "సిలుకు ముక్క" అంటారు.

పెరుగు చిలకడం : పెరుగును కవ్వంతో చిలికే ప్రక్రియను కూడా రాయలసీమ యాసలో "సిలుకు" లేదా "సిలకడం" అని వాడుతుంటారు.

ఉదా : "పెరుగు సిలికి చల్ల (మజ్జిగ) చేయి".

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

లేపాక్షి ప్రాంతంలో వాడుక :

గ్రామాల్లో పాతకాలపు ఇళ్లలో కిటికీలకు ఉండే కొక్కేలను లేదా చిన్న గడియలను ఇప్పటికీ "సిలుకులు" అని పిలవడం సాధారణం.

"తప్యాల" (లేదా తపేలా) అంటే వంట చేసుకోవడానికి ఉపయోగించే ఒక రకమైన పాత్ర అని అర్థం. దీని గురించి మరికొన్ని విశేషాలు ఇక్కడ ఉన్నాయి:

పాత్ర ఆకారం: ఇది సాధారణంగా వెడల్పాటి నోరు కలిగి, అడుగు భాగం లోతుగా ఉండే లోహపు పాత్ర. అల్యూమినియం, ఇత్తడి లేదా రాగి తపేలాలు పాతకాలంలో ఎక్కువగా వాడేవారు.

వాడుక: అన్నం వండటానికి, కూరలు చేయడానికి లేదా నీళ్లు కాచుకోవడానికి దీనిని ఉపయోగిస్తారు.

ఉదా : "తప్యాలలో అన్నం వార్చినావా?" (తపేలాలో అన్నం వండావా?).

మాండలిక భేదం: ప్రామాణిక తెలుగులో "తపేలా" అని పిలిస్తే, రాయలసీమ యాసలో దీనిని "తప్యాల" అని కొంచెం ఒత్తి పలకడం కనిపిస్తుంది.

'చెంబు' అనేది నిత్యం వాడే అత్యంత సాధారణ పాత్ర. దీని ప్రయోగాలు ఇలా ఉంటాయి :

నీళ్ల పాత్ర: మంచినీళ్లు తాగడానికి లేదా నిల్వ చేసుకోవడానికి వాడే చిన్న ఇత్తడి, రాగి లేదా స్టీలు పాత్రను "చెంబు" అంటారు.

ఆతిథ్యం : రాయలసీమ సంప్రదాయంలో ఎవరైనా ఇంటికి వస్తే మొదట "చెంబుడు నీళ్లు" ఇచ్చి కాళ్లు కడుక్కోమని చెప్పడం ఒక ఆచారం.

ఉదా : "అబ్బాయ్, చుట్టాలొచ్చినారు.. పోయి చెంబుతో నీళ్లు ఇయ్యి" (అబ్బాయి, చుట్టాలు వచ్చారు.. వెళ్లి చెంబుతో నీళ్లు ఇవ్వు).

అభిషేకం : లేపాక్షి ఆలయం వంటి శైవ క్షేత్రాల్లో స్వామివారికి అభిషేకం చేయడానికి వాడే పవిత్ర పాత్రను కూడా 'చెంబు' అనే పిలుస్తారు.

చెంబుడు : ఒక చెంబు నిండా ఉన్న పరిమాణాన్ని 'చెంబుడు' అంటారు (ఉదా: 'చెంబుడు పాలు').'రొచ్చు' అనే పదానికి ప్రధానంగా "బురద" లేదా "మురికి" అని అర్థం. అయితే సందర్భాన్ని బట్టి దీనిని రకరకాలుగా వాడుతుంటారు :

బురద : వర్షం పడినప్పుడు నేలంతా తడిసి బురదగా మారితే దానిని "రొచ్చు" అంటారు.

ఉదా : "వాన పడి వీధులన్నీ రొచ్చు రొచ్చుగా ఉన్నాయి" (వాన పడి వీధులన్నీ బురదమయమయ్యాయి).

మురికి నీరు : నిల్వ ఉన్న మురికి నీటిని లేదా మురుగును కూడా ఈ పేరుతో పిలుస్తారు.

చిందరవందర : ఏదైనా వస్తువు లేదా ప్రదేశం అస్తవ్యస్తంగా, అసహ్యంగా ఉంటే దానిని కూడా "రొచ్చు" అని వ్యవహరిస్తారు.

ఉదా : "ఇల్లంతా రొచ్చు చేసి పెట్టినారు" (ఇల్లంతా చెత్తాచెదారం లేదా మురికి చేశారు).

గొడవ/చిక్కు : కొన్నిసార్లు అనవసరమైన గొడవలను లేదా తలనొప్పి కలిగించే పనులను కూడా మాండలికంలో 'రొచ్చు' అంటారు.

ఉదా : "వానితో నాకెందుకు ఈ రొచ్చు?" (వానితో నాకెందుకు ఈ గొడవ?).

స్థానిక ప్రయోగాలు :

రొచ్చు కాడ : బురద ఉన్న చోట.

రొచ్చుగుంట: మురికి నీరు నిలిచిన గుంట.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

బూయింద్లు --- వంటగది.(బోనం అనగా అన్నం అని అర్థం. బోనం వండే స్త్రీలను "బోనగత్తెలు" అనే వాడుక రాయలసీమలో ఉంది.)

తిప్పిడి --- పని చేసే వ్యక్తిని సూచించే మాట.

అనంతపురం మాండలికంలో 'తిప్పిడి' అనేది ఒక పని చేసే వ్యక్తిని సూచించే మాట అయితే, దీనికి రెండు రకాలైన విశ్లేషణలు ఉన్నాయి :

వృత్తి పరంగా : పాత కాలపు వ్యవసాయ పద్ధతులలో, ముఖ్యంగా కపిల (నీటిని బావి నుండి తోడే సాధనం) తోలేటప్పుడు ఎద్లను ఒక క్రమ పద్ధతిలో గుండ్రంగా తిప్పే వ్యక్తిని లేదా నీటిని పొలమంతటా మళ్ళించే (తిప్పే) వ్యక్తిని ఉద్దేశించి ఈ పదాన్ని వాడే అవకాశం ఉంది.

వ్యక్తి స్వభావం/పని తీరు : ఏదైనా పని మీద నిరంతరం తిరుగుతూ ఉండే వ్యక్తిని లేదా పనులను చక్కబెట్టడానికి అటు ఇటు తిరిగే వ్యక్తిని మాండలికంలో 'తిప్పిడి వాడు' లేదా 'తిప్పిడి' అని పిలిచే వాడుక ఉంది.

సిబ్బి --- వ్యవసాయ/ఇంటి పనిలో వాడే పరికరం.

గృహోపకరణం : గంజి వార్చడానికి లేదా అన్నం వండేటప్పుడు పాత్రలపై మూతగా ఉపయోగించే చిల్లుల తట్ట లేదా పళ్ళేన్ని 'సిబ్బి' అంటారు. పాత కాలంలో ఇవి వెదురు బద్దలతో (మేదర వారు చేసేవి) అల్లినవిగా ఉండేవి, ఇప్పుడు ఇత్తడి లేదా స్టీలువి వాడుకలో ఉన్నాయి.

మేదర వృత్తి పరిభాష: మేదర వారు వెదురుతో అల్లే వివిధ రకాల వస్తువులలో 'సిబ్బి' ఒకటి. వెదురు బద్దలను వృత్తాకారంలో అల్లి దీనిని తయారు చేస్తారు.

వ్యవసాయ పరిభాష: కొన్ని ప్రాంతాల్లో ధాన్యాన్ని తూర్పారబట్టేటప్పుడు లేదా విత్తనాలను చల్లేటప్పుడు వాడే ఒక చిన్న అల్లిన సాధనాన్ని కూడా సిబ్బి అని పిలుస్తారు.

మాసీలు --- పంటలు/పంట నూర్పిడి వాడుక.

పంటల నూర్పిడి సందర్భంలో 'మాసీలు' అనే పదానికి ఒక విశిష్టమైన వాడుక ఉంది. ఇది పంట నూర్పిడి తర్వాత మిగిలే ఉప – ఉత్పత్తికి లేదా ఆ ప్రక్రియలో ఏర్పడే ఒక స్థితికి సంబంధించింది.

అనంతపురం మాండలికంలో దీని అర్థాలు ఇక్కడ ఉన్నాయి:

ధాన్యపు పొట్టు/ధూళి : కంకులు కొట్టినప్పుడు లేదా నూర్పిడి చేసినప్పుడు గింజల నుండి విడిపోయిన అతి సన్నని పొట్టు, ధూళి లేదా నూకల వంటి పదార్థాన్ని 'మాసీలు' అంటారు. ముఖ్యంగా రాగులు (అరకలు), సజ్జలు వంటి తృణధాన్యాల నూర్పిడిలో ఇది ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది.

జిగట/జిడ్డు : కొన్ని రకాల పంటలను (ఉదాహరణకు సజ్జలు లేదా జొన్నలు) నూర్పిడి చేసేటప్పుడు ఆ కంకుల నుండి ఒక రకమైన జిగురు వంటి పదార్థం వస్తుంది. ఆ జిగురు దుమ్ముతో కలిసి ఒంటికి లేదా బట్టలకు అంటుకున్నప్పుడు దాన్ని "మాసీలు పట్టడం" అంటారు. ఇది ఒంటిపై దురదను కూడా కలిగిస్తుంది.

మిగిలిపోయిన వ్యర్థం: నూర్పిడి తర్వాత గింజలు వేరుపడ్డాక, నూర్పిడి కళ్లంలో మిగిలిపోయే సన్నని చెత్తాచెదారాన్ని కూడా కొన్ని ప్రాంతాల్లో మాసీలు అని పిలుస్తారు.

ఇ. సంబోధనలు మరియు ప్రత్యయాలు :

వాక్యం చివర 'అప్పా' లేదా 'అయ్యా' చేర్చడం గౌరవ సూచకం మరియు ఆత్మీయతకు గుర్తుగా వాడుతున్నారు. (ఉదా: "ఏమప్పా.. బాగుందావా?").

'యో' ఇది 'ఓయ్' కి రూపాంతరం. పురుషులను పిలిచేటప్పుడు వాడే అత్యంత సామాన్య పదం.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

ఈ. తిట్లు మరియు సంభాషణా పదాలు

కోపం వచ్చినా, ప్రేమగా పిలిచినా వాడే కొన్ని పదాలు చాలా విలక్షణంగా ఉంటాయి.

"ఏందోయి అప్పా..": ఇది సాధారణంగా మగవారిని పిలిచే పద్ధతి. ఇందులో గౌరవం, చనువు రెండూ ఉంటాయి.

"బేనే ఉన్నావా?": 'బాగున్నావా?' అని అడగడానికి బదులుగా కన్నడ ప్రభావంతో 'బేనే' (Balle) లేదా 'బేనె' అని అడుగుతారు.

"ఏం మాతాడుతున్నావు?": 'ఏం మాట్లాడుతున్నావు?' అనే పదంలోని 'ట్ల' అక్షరం స్థానంలో "తా" చేరి 'మాతాడు'గా మారుతుంది.

3. ధ్వని పరిణామం

లేపాక్షి మాండలికంలో ధ్వనులు మారే తీరు ఆసక్తికరంగా ఉంటుంది.

హకారం లోపించడం : కొన్ని పదాల్లో 'హ' ధ్వని పలకరు. ఉదాహరణకు 'సింహము' ని 'సింగం' అని, 'సహాయం' ని 'సాయం' అని అంటారు.

అనునాసిక ప్రాధాన్యత : ముక్కుతో పలికే ధ్వనులు (ఙఞణనమ ంః) ఈ యాసలో ఎక్కువగా వినిపిస్తాయి.

దీర్ఘాల తగ్గింపు : పెద్ద పదాలను పలికేటప్పుడు దీర్ఘాలను తగ్గించి వేగంగా పలకడం ఇక్కడి ప్రత్యేకత.

అ.నామవాచకాలు

దద్దులు : దబ్బులు అనే అర్థంలో వాడతారు. ఇది రాయలసీమ, ముఖ్యంగా కర్ణాటక సరిహద్దు జిల్లాల్లో (అనంతపురం, చిత్తూరు) ఎక్కువగా వినిపిస్తుంది.

భాషా శాస్త్ర పరంగా 'దుద్లు' మరియు 'దద్దులు' అనేవి ఒకే పదం యొక్క రూపాంతరాలుగా (Vari ants) కనిపిస్తాయి.

అనంతపురం మరియు రాయలసీమ మాండలికాల్లో ఈ రూపాంతరం ఏర్పడటానికి కొన్ని కారణాలు ఉన్నాయి:

వర్ణ మార్పిడి : తెలుగు మాండలికాల్లో 'ఉ' కారం 'అ' కారంగా మారడం సహజం. (ఉదాహరణకు: గూడెము – గాడెము). అదే విధంగా 'దుద్లు' కాలక్రమేణా లేదా ప్రాంతీయ ఉచ్చారణాభేదం వల్ల 'దద్దులు' గా మారి ఉండవచ్చు.

అర్థ వ్యాకోచం :

దుద్లు : సాధారణంగా ఇది వెదురుతో చేసిన చిన్నపాటి అల్లికలను లేదా తడకలను సూచిస్తుంది.

దద్దులు: ఇది కొంచెం పెద్ద పరిమాణంలో ఉండే రక్షణ కవచాలను (బండి దద్దులు, పాక దద్దులు) సూచించడానికి వాడుకలోకి వచ్చి ఉండవచ్చు.

ప్రాంతీయ భేదం: అనంతపురం జిల్లాలోనే ఒక మండలంలో 'దుద్లు' అని అంటే, పక్క మండలంలో 'దద్దులు' అని పిలుస్తున్నారు.

(గమనిక : దద్దు అనేది విజయనగర సామ్రాజ్య కాలంలో నగదు రూపంలో చెల్లించే ఒక పన్ను)

అంగీ : చొక్కా లేదా దుస్తులు అనే అర్థంలో ఉపయోగిస్తారు. కోస్తా ప్రాంతంలో 'బట్టలు' అని అంటే, ఇక్కడ 'అంగీలు' అనే పదం వాడుకలో ఉంది.

భాషాశాస్త్ర పరంగా 'అంగీ' అనేది పోర్చుగీసు పదం కాదు. దీని మూలాలను పరిశీలిస్తే:

సంస్కృత మూలం: ఇది సంస్కృత పదమైన 'అంగికా' (Angika – శరీరాన్ని కప్పేది) నుండి పుట్టింది. సంస్కృతం నుండి ప్రాకృతం ద్వారా, ఆపై ఉర్దూ మరియు హిందీలలో 'అంగీ' లేదా 'అంగరఖా'గా రూపాంతరం చెంది తెలుగులోకి (ముఖ్యంగా రాయలసీమ మాండలికంలోకి) వచ్చింది.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

పోర్చుగీసు పదాలతో గందరగోళం: తెలుగులో మనం వాడే మేజోళ్ళు (Meias), బిస్కత్తు (Biscoito), అల్మారా (Almrio), తువ్వాలు (Toalha) వంటివి పోర్చుగీసు నుండి వచ్చినవి. ఈ క్రమంలోనే 'అంగీ' కూడా పరభాషా పదం కావడంతో అది పోర్చుగీసుదేమో అనే భావన కలగవచ్చు.

చారిత్రక ప్రభావం : రాయలసీమ ప్రాంతంపై దక్కన్ సుల్తానుల పాలన ప్రభావం వల్ల ఉర్దూ మూలాలున్న 'అంగీ' వంటి పదాలు ఇక్కడ ఎక్కువగా స్థిరపడ్డాయి.

నడవ : ఇంటి లోపల ఉండే వరండా లేదా కారిడార్ను 'నడవ' అని పిలుస్తారు.

అనంతపురం మరియు రాయలసీమ మాండలికాల్లో 'నడవ' అనే పదం ముఖ్యంగా ప్రాచీన గృహ నిర్మాణ పరిభాషకు సంబంధించినది. దీని అర్థాలు మరియు ప్రయోగాలు ఇంటి లోపలి దారి (Passage/Corridor): పాత కాలపు పెద్ద ఇళ్లలో (ముఖ్యంగా మండువా లోగిలి వంటి ఇళ్లలో) గదుల మధ్య నడవడానికి ఉండే పొడవాటి ఖాళీ ప్రదేశాన్ని లేదా దారిని 'నడవ' అంటారు.

ముంగిలి లేదా ప్రవేశ ద్వారం : ఇంటి సింహద్వారం నుండి లోపలి అంగణం (Courtyard) వరకు వెళ్లే దారిని కూడా నడవ అని పిలుస్తారు.

వర్షపు నీరు వెళ్లే దారి : పొలాల్లో లేదా పెరటిలో వర్షపు నీరు బయటకు పోవడానికి ఏర్పరిచిన చిన్న కాలువ లేదా దారిని కూడా కొన్ని ప్రాంతాల్లో 'నడవ' అంటారు.

4. క్రియా రూపాలు & ఉచ్చారణ :

వచ్చినాను / పోయినాను : సాధారణ భాషలో 'వచ్చాను', 'వెళ్లాను' అని అంటే, ఇక్కడ చివర 'ను' ప్రత్యయాన్ని చేర్చి పూర్తి రూపంలో పలకడం కనిపిస్తుంది (ఉదా: "నేను నిన్ననే వచ్చినాను").

అట్లా / ఇట్లా : అలా, ఇలా అనే పదాలకు బదులుగా 'అట్లా', 'ఇట్లా' అని వాడతారు. ఇది రాయలసీమ మాండలికానికి ఉన్న ప్రధాన గుర్తింపు.

సూపు : పదాల మొదట్లో ఉండే 'చ' అక్షరం చాలా సందర్భాల్లో 'స' గా మారుతుంది. ఉదాహరణకు, 'చూపు' ను 'సూపు' అని, 'చదువు' ను 'సదువు' అని పలుకుతారు.

లేపాక్షి ప్రాంతపు మాండలిక భాషా సౌందర్యం అక్కడి సామెతలు మరియు జానపద కథల్లో నిక్షిప్తమై ఉంటుంది. శాసన భాషలోని గాంభీర్యం సామాన్యుడి నోట నాని ఏ విధంగా సరళీకృతమైందో పరిశీలిద్దాం.

1. లేపాక్షి ప్రాంతపు విశిష్ట సామెతలు – భాషా విశ్లేషణ :

ఈ ప్రాంతపు సామెతల్లో వ్యవసాయం, వర్షాభావ పరిస్థితులు మరియు విజయనగర వైభవం పట్ల ఉన్న గౌరవం కనిపిస్తాయి.

ఉదాహరణకు కొన్ని..

"లేపాక్షి బసవన్న లేవలేదు.. పెనుకొండ ప్రభువు పిలవలేదు" అనే సామెతలోని అర్థం గమనిస్తే ఏదైనా పని జరగని పక్షంలో లేదా ఎవరైనా మొండిగా కూర్చున్నప్పుడు ఈ సామెత వాడతారు. భాషా విశిష్టతను చూస్తే ఇక్కడ 'బసవన్న' (నంది) మరియు 'ప్రభువు' అనే పదాలు చారిత్రక బంధాన్ని సూచిస్తాయి. 'లేవలేదు' అనే పదం రాయలసీమ ఉచ్చారణలో 'లేవలేదప్పా' గా మారుతుంది.

"అంగడికి పోయినా.. అప్పా(అయ్య)గారి దర్శనమే". ఈ సామెతను ఎక్కడికి వెళ్ళినా మళ్ళీ పాత సమస్యలే ఎదురైనప్పుడు వాడతారు.

భాషా విశిష్టతను చూస్తే 'అంగడి' (దుకాణం) మరియు 'అప్పా' (తండ్రి/గౌరవనీయులు) అనే పదాలు కన్నడ–తెలుగు సమ్మేళనానికి నిదర్శనం.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

"వర్షం వస్తే వాన.. లేకపోతే పల్లీల ధ్యాన".ఈ ప్రాంతపు ప్రధాన పంట వేరుశనగ (పల్లీలు). వర్షంపై ఆధారపడ్డ రైతుల ఆవేదన ఇందులో కనిపిస్తుంది.

భాషా విశిష్టత : 'పల్లీలు' అనే పదం (సెనిక్కాయలు) ఈ మండల వ్యాపార మాండలికంలో అతి ముఖ్యం.

2. జానపద కథలు – మౌఖిక సంప్రదాయం :

లేపాక్షి చుట్టుపక్కల గ్రామాల్లో జానపద కథలు 'కథా రూపం' లో కాకుండా 'పాట' లేదా 'బుర్రకథ' రూపంలో ఎక్కువగా ప్రచారంలో ఉన్నాయి. ఆలయ నిర్మాణ సమయంలో విరూపణ్ణ కళ్ళు కోల్పోయిన ఉదంతాన్ని శిల్పి విరూపణ్ణ గాథలను స్థానికులు ఎంతో ఉద్వేగంతో చెప్తారు. ఈ కథల్లో 'రక్తపు చారలు' అనే పదాన్ని 'నెత్తురు/టి మరకలు' అని, 'అంధత్వం' ను 'కండ్లు పోవడము' అని సామాన్య మాండలికంలో వివరిస్తారు. రామాయణ గాథను స్థానిక మాండలికంలో జటాయువు కథగా చెప్పేటప్పుడు, రాముడిని 'రాములప్ప' అని, సీతమ్మను 'సీతమ్మ తల్లి' అని పిలుస్తూ ఒక రకమైన ఆత్మీయతను జోడిస్తారు. 'అప్ప" పదాంతం కన్నడ భాషా ప్రభావం వలన జరిగిన పరిణామం.

3. శాసన భాష నుండి జానపద భాషకు పరిణామం :

శాసనాల్లోని కఠినమైన పదాలు కాలక్రమేణా సామాన్యుడికి అర్థమయ్యేలా ఎలా మారాయో చూడండి:

1.శాసన పదం: 'దత్తాంశము' జన వ్యవహారంలో 'దానమిచ్చిన భూమి'(దశాంశం-పదవ వంతు భాగం) అనంతపురం మరియు రాయలసీమ ప్రాంతాల్లో "దశాంశం"అనే పదాన్ని భూమి కొలతలకు సంబంధించి ఒక నిర్దిష్టమైన మాండలిక అర్థంలో ఉపయోగిస్తారు.

అర్థం : ఇది భూమి కొలతలలో ఒక యూనిట్. సాధారణంగా ఒక ఎకరంలో **100**వ వంతు (**1**Cen) భూమిని 'దశాంశం' అని పిలుస్తారు. అంటే ఒక సెంటు భూమిని ఒక దశాంశంగా వ్యవహరిస్తారు.

వాడుక : అనంతపురం జిల్లాలోని పాత కాలపు భూమి క్రయవిక్రయ పత్రాలలో (Registration documents) మరియు సర్వే రికార్డులలో "ఇన్ని ఎకరాల, ఇన్ని దశాంశాల భూమి" అని పేర్కొనడం కనిపిస్తుంది.

గ్రామ్య రూపం : వ్యవహారికంలో దీనిని "దశం" లేదా "దశాం" అని కూడా పిలుస్తుంటారు.

2. శాసన పదం : 'శాసనస్తంభము' జన వ్యవహారంలో 'రాతి కంబం'

అనంతపురం జిల్లా మాండలికంలో మరియు చారిత్రక నేపథ్యంలో "రాతి కంబం" అనేది కేవలం ఒక రాతి స్తంభం మాత్రమే కాదు, అది అక్కడి నిర్మాణ శైలి మరియు సంస్కృతికి ఒక ప్రధాన సంకేతం.

మాండలిక రూపం: తెలుగులోని 'స్తంభం' అనే పదం రాయలసీమ మాండలికంలో ఉచ్చారణ సౌలభ్యం కోసం 'కంబం' గా మారుతుంది. ఇది ప్రాకృత రూపమైన 'ఖంభ'కు దగ్గరగా ఉంటుంది.

గృహ నిర్మాణంలో వాడుక: అనంతపురం జిల్లాలో లభించే నల్ల రాతిని (Block stone) లేదా గ్రానైట్ రాళ్లను చతురస్రాకారంలో చెక్కి, పాత కాలపు ఇళ్లలో (మిద్దె ఇళ్లు) పైకప్పును ఆపడానికి వీటిని వాడేవారు. ఈ కంబాలకు అందమైన చెక్కడాలు కూడా ఉంటాయి.

సాంస్కృతిక ప్రాధాన్యత :

దీపారాధన : ఊరి రచ్చబండ దగ్గర లేదా గుడి ముందు ఉండే ఎత్తైన రాతి స్తంభాన్ని 'దీపపు కంబం' అని పిలుస్తారు.

నూర్పిడి కళ్లంలో: 'నూర్పిడి' సందర్భంలో---కళ్లం మధ్యలో నాటిన రాతి కంబానికి ఎడ్లను కట్టి ధాన్యాన్ని నూర్చుతారు. దీనిని 'మేడి కంబం' అని కూడా అంటారు.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

"ఆ ఇంటికి గట్టి రాతి కంబాలు వేశారు" లేదా "కంబానికి ఎద్లను కట్టేయి". అనే ప్రయోగం ఉంది.

3. శాసన పదం : 'మహామండపం' జన వ్యవహారంలో 'గుడి సావడి' (సావడి అంటే కూర్చునే చోటు లేదా వరండా).

అనంతపురం మాండలికంలో "పశువుల సావడి" అనే పదాన్ని అర్థ గ్రామ్యత మరియు సామాజిక-భాషా శాస్త్ర పరంగా ఇలా విశ్లేషించవచ్చు :

1. పద ఉత్పత్తి - మార్పు :

ఇది సంస్కృత పదమైన 'చావడి' (లేక సభ) నుండి ఉద్భవించింది. సాధారణంగా 'చావడి' అంటే గ్రామ పెద్దలు కూర్చునే చోటు లేదా ఇంటి ముందరి భాగం. కానీ, అనంతపురం మాండలికంలో 'చ' కారం 'స' కారంగా మారి 'సావడి' గా స్థిరపడింది.

2. అర్థం - వినియోగం :

పశువుల శాల : పశువులను కట్టేందుకు ప్రత్యేకంగా నిర్మించిన పాక లేదా ఇంటి పక్కనే ఉన్న ఖాళీ ప్రదేశాన్ని 'పశువుల సావడి' అంటారు.

అర్థ గ్రామ్యత విశేషం: గ్రామ్య వ్యవహారంలో దీనిని కేవలం పశువుల పాకగానే కాకుండా, ఇంటికి అనుబంధంగా ఉండే ఒక 'బహుళ ప్రయోజన ప్రదేశం'గా చూస్తారు. రైతులు ఇక్కడే పశువుల మేత (గడ్డి) నిల్వ చేయడం, పాలు పితకడం మరియు వ్యవసాయ పనిముట్లు (దడ్డులు, సిబ్బి వంటివి) దాచుకోవడం చేస్తారు.

3. మాండలిక ప్రత్యేకత :

గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో "సావడికి పోయి రా" అంటే పశువుల దగ్గరకు వెళ్లడం అని అర్థం. 'దడ్డులు' (వెదురు తడకలు) ఈ సావడికి అడ్డంగా రక్షణ కోసం ఉపయోగిస్తుంటారు.

లేపాక్షి మరియు పరిసర ప్రాంతాల వంటకాల పేర్లు, వాటి వెనుక ఉన్న మాండలికార్థాలు ఆ ప్రాంతపు భౌగోళిక, ఆర్థిక పరిస్థితులను ప్రతిబింబిస్తాయి. ఇక్కడి రుచుల్లో రాయలసీమ ఘాటుతో పాటు కర్ణాటక సరిహద్దు ప్రభావం స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

ప్రధానమైన వంటకాలు - మాండలిక విశ్లేషణ :

1. ఉగ్గాని

ఇది ఈ ప్రాంతపు అత్యంత ప్రజాదరణ పొందిన అల్పాహారం. బొరుగులను (మరమరాలు) నీళ్లలో నానబెట్టి పోపు వేసి చేస్తారు. దీన్ని కొన్ని చోట్ల 'బొరుగుల తిరగవాత' అని కూడా అంటారు. 'తిరగవాత' అనేది పోపుకు వాడే అచ్చమైన రాయలసీమ మాండలికం. దీన్ని ఖచ్చితంగా 'మిరపకాయ బజ్జీ' తోనే తింటారు. తడిలేకుండా ఒట్టి బొరుగులకు కారం,ఉప్పు కలిపి తిరగవాత పెడితే వాటిని బోరుగులు తిరగవాత అంటారు. అదే బోరుగులను నీటిలో నానబెట్టి తిరగవాత పెడితే ఉగ్గాని అంటారు.

2. రాగి ముద్ద

రాయలసీమ జీవనశైలిలో ఇది ప్రధాన ఆహారం. దీన్ని 'రాగి సంకటి' అని కూడా అంటారు. కానీ స్థానికంగా 'ముద్ద' అనే పదమే ఎక్కువ వాడుకలో ఉంది. ముద్దలోకి చేసే కూరను 'పులుసు' లేదా 'ఎనుపుదు' (ఆకుకూరలను ఎనిపి చేయడం) అంటారు. 'ఎనుపుదు' అనే పదం 'మెదపడం' అనే క్రియకు సమానార్థకంగా వచ్చిన మాండలిక పదం.

3. జోళద రొట్టె (జొన్న రొట్టె)

కర్ణాటక సరిహద్దు ప్రభావం వల్ల జొన్న రొట్టె ఇక్కడ ప్రధానాహారం. 'జోళ' అనేది జొన్నలకు కన్నడ

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

రూపం. లేపాక్షి సంతల్లో లేదా ఇళ్లలో 'కడక్ రొట్టె' (గట్టిగా ఉండే రొట్టె) అనే పదం విస్తృతంగా వినిపిస్తుంది. దీనిలోకి 'శనక్కాయ చట్నీ' (వేరుశనగ చట్నీ)ని, 'శెనగిత్తనాలపొడి'ని కలుపుకుని తింటారు.

మన ప్రాంతంలో ధాన్యాల పేర్ల మీదుగా ఊరి పేర్లు ఉండటం మనం చూడవచ్చు. ఉదాహరణకు సజ్జలదిన్నె, జొన్నల దిన్నె, జొన్నల కొత్తపల్లి, సామలూరు.

4. చిత్రాన్నం

మనం సాధారణంగా 'పులిహోర' అని పిలిచే వంటకాన్ని ఇక్కడ 'చిత్రాన్నం' అంటారు. ఇది పూర్తిగా కన్నడ పదజాలం నుండి వచ్చినది. నిమ్మకాయతో చేసిన అన్నాన్ని 'చిత్రాన్నం/చిత్రన్న' అని, చింతపండుతో చేసినదాన్ని 'పులియోగరె'/పులిహోగిరే అని పిలవడం ఇక్కడి ప్రత్యేకత.

5. బొబ్బట్లు / ఓలిగెలు

పండుగ సమయాల్లో చేసే తీపి వంటకం. కోస్తాలో 'బొబ్బట్లు' అంటే, లేపాక్షి మండలంలో వీటిని 'ఓలిగెలు' లేదా 'ఒబ్బట్లు' అంటారు. ఈ పదం కన్నడ 'ఓలిగె' నుండి వచ్చింది.

6. అలసంద వడలు

అలసందలను కోస్తా ప్రాంతంలో 'బొబ్బర్లు' అంటారు, కానీ లేపాక్షి పరిసరాల్లో 'అలసందలు' అనే పదమే స్థిరపడిపోయింది. వీటితో చేసే వడలను 'మొరమొరలాడే వడలు' అని వర్ణిస్తారు.

7. శనిక్కాయ చెక్క

లేపాక్షి మండలంలో వేరుశనగ పంట ఎక్కువ. వేరుశనగలను ఇక్కడ 'శనక్కాయలు' అంటారు. బెల్లంతో చేసిన మిఠాయిని 'శనక్కాయ అచ్చు' అని స్థానికంగా పిలుస్తారు.

ఈ వంటకాల పేర్లను గమనిస్తే, లేపాక్షి మాండలికంలో 'అచ్చ తెలుగు', 'రాయలసీమ యాస', మరియు 'కన్నడ పదజాలం' ఒకదానితో ఒకటి పెనవేసుకుపోయి కనిపిస్తాయి. ఇది కేవలం రుచికి సంబంధించింది మాత్రమే కాదు, ఆ ప్రాంతపు సామాజిక-ఆర్థిక స్థితిగతులకు (ముఖ్యంగా వర్షాధార పంటలైన జొన్నలు, రాగులు, వేరుశనగలు) అద్దం పడుతుంది.

పొరంటి – ఆకులోని తడి ఆరిపోయి నూనెతో ఇగురుపెట్టడం (పొరంటి/పురిటి/పొరటి/పొడి/పొంటీ/పంటి అని కూడా వాడుకలో ఉంది.)

లేపాక్షి మండలంలోని కొన్ని గ్రామాల పేర్ల వెనుక స్పష్టమైన మత, పౌరాణిక, భౌగోళిక కారణాలు కనిపిస్తాయి. మిగిలినవి ఎక్కువగా ప్రాకృతిక--ప్రజాసామాన్య వాడుక పేర్లుగానే ఉన్నాయి. క్రింద ప్రతి గ్రామ పేరుకు సంబంధించిన ప్రత్యేకతలను ఒక్కొక్కటిగా చూస్తే..

1. లేపాక్షి

మండల కేంద్రం. ఈ పేరుకు ఎక్కువగా మూడు రకాల కథలు వినిపిస్తాయి:

పౌరాణిక కథ : సీతా పహరణ సమయంలో జటాయువు రావణుడితో పోరాడి గాయపడి పడిపోవడం, శ్రీరాముడు అతన్ని చూసి "లే పక్షీ" (లేచి ఎగురు) అని పిలవడం; ఆ మాటను క్రమంగా ప్రాంత పేరు గా పలికేందుకు కారణంగా పరిగణిస్తారు.

దేవాలయ కథ: గుడి నిర్మాణ సమయంలో విరూపణ్ణ తన కళ్లు పీక్కుని గోడకు విసిరికొట్టిన తర్వాత "లే (పడిన) పక్షి"/అక్షి" లాంటి సంకేతంగా "లేపాక్షి" అనే పేరు వచ్చిందని ప్రతీతి ఉంది.

చారిత్రక వాదం: చరిత్రకారుల ప్రకారం ఆలయం కట్టే ముందే ఈ గ్రామానికి 'లేపాక్షి' అనే పేరు ఉండిందని, పౌరాణిక కథ పిలుపునకు తర్వాత జోడించినదని చెప్తారు.

అన్ని కథలను పరిశీలిస్తే లేపాక్షి పేరు వెనుక పౌరాణిక, చారిత్రక, భౌగోళిక నేపథ్యం కనిపిస్తుంది.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

2. కల్లూరు

కల్లూరు" అనే పేరు తెలుగు పదాలైన "కల్లు" (రాయి/శిల) మరియు "ఊరు" (గ్రామం) నుండి ఉద్భవించింది.

శిలల గ్రామం: ఈ ప్రాంతంలో రాతి నేల లేదా కొండ ప్రాంతం ఎక్కువగా ఉండటం వల్ల దీనికి "రాళ్లగ్రామం" లేదా కల్లూరు అనే పేరు వచ్చిందని భావిస్తారు.

చారిత్రక కట్టడాలు: ప్రాచీన కాలంలో ఇక్కడ నిర్మించబడిన రాతి కట్టడాలు లేదా దేవాలయాల వల్ల కూడా ఈ పేరు స్థిరపడి ఉండవచ్చు

ఈ పేరు వెనుక ప్రత్యేక పౌరాణిక కథ కనపడకుండా, ప్రాకృతిక భూభాగ,గృహ, వ్యవసాయ వాతావరణాన్ని సూచించే సామాన్య పేరు. కల్లూరు అహోబలరావు, కల్లూరు ఆదిమూర్తి గారు ఈ ప్రాంత వాసులే.

3. కొండూరు

పేరు చాలా స్పష్టంగా "కొండ + ఊరు"

గ్రామం లేదా దాని సమీపంలో ఒక కొండ/పీఠభూమి ఉండదం వల్ల ఈ పేరు వచ్చి ఉండొచ్చు. రాయలసీమ--అనంతపురం ప్రాంతంలో "కొండూరు" అనే పేర్లు చాలా గ్రామాలకు ఉండదం వల్ల ఇది భౌగోళిక వివరణాత్మక పేరుగా పరిగణిస్తారు. ఈ పేరు వెనుక ప్రాకృతిక భూభాగ వివరణ మాత్రమే; ప్రత్యేక మత పౌరాణిక కథ ప్రసిద్ధి కనిపించదు.

4. చోళసముద్రం

చారిత్రక/రాజవంశ కారణంగా ఈ పేరులోని 'చోళ' పదం దక్షిణ భారత దేశాన్ని పాలించిన చోళ రాజుల ప్రభావాన్ని సూచిస్తుంది.

భౌగోళిక కారణంగా చెప్పుకుంటే సాధారణంగా రాయలసీమ ప్రాంతంలో పెద్ద చెరువులు ఉన్న ప్రాంతాలను 'సముద్రం' అని పిలుస్తారు (ఉదా: బుక్కరాయ సముద్రం). ఈ గ్రామంలో చోళుల కాలం నాటి పెద్ద చెరువు ఉండటం వల్ల దీనికి చోలసముద్రం అనే పేరు వచ్చి ఉండవచ్చు.

5. కోడిహల్లి (కోడిపల్లి)

"కోడి + హల్లి" అని చెప్పుకునే పేరు. "హల్లి" అనే కన్నడ భాషా పదానికి"గ్రామం/గూడెం" అని అర్థం; రాయలసీమ--అనంతపురం ప్రాంతంలో కర్ణాటక సరిహద్దు దగ్గర ఉన్న గ్రామాల్లో ఇలాంటి పేర్లు ఎక్కువ. "కోడి" అంటే కోడి పక్షి కావచ్చు, కానీ ప్రత్యక్షంగా ఏ పౌరాణిక పక్షి--దేవతా కథ ప్రసిద్ధి కనిపించదు; ఎక్కువగా ప్రజాసామాన్య వాడుక పేరుగానే ఉంది.

సిరివరం : 'సిరి' అంటే సంపద; ఒకప్పుడు సుభిక్షంగా ఉన్న గ్రామంగా దీనిని పరిగణించేవారు.

పులమతి : స్థానిక భౌగోళిక లేదా మృత్తిక (నేల) రకాన్ని బట్టి ఈ పేరు ఏర్పడి ఉండవచ్చు.

మానేపల్లె : పూర్వకాలపు గృహ సముదాయాలు లేదా కుటుంబాల సమూహాన్ని సూచించే పేరు.

లేపాక్షి మండలంలోని గ్రామ పేర్లు (ఉదా: లేపాక్షి, కల్లూరు, కొండూరు, చోలసముద్రం, కొడిహల్లి, సిరివరం, మానేపల్లె మొదలైనవి) పేర్ల వెనుక ప్రత్యేక "రాయలసీమ మాండలిక పదజాలం" ఉందనే స్పష్టమైన ప్రమాణం తక్కువగానే ఉంది, కానీ రాయలసీమ ప్రాంతపు భాషా శైలి, ప్రాకృతిక పేర్ల రకం, సరిహద్దు ప్రభావం ఇవన్నీ పరోక్షంగా పనిచేశాయి.

రాయలసీమలో "ఊరు", "పల్లె", "సముద్రం", "హల్లి" వంటి పదాలు తరచుగా గ్రామ పేర్లలో కలుపుకుంటారు. ఇవి తెలుగు--కన్నడ రెండింటి ప్రభావంతో ఏర్పడ్డ ప్రాంతీయ శైలిలో ఉంటాయి.

ఉదా:

"కొండూరు" లాంటి పేర్లు కొండ ఉన్న ప్రదేశాలకే రాయలసీమలో ఎక్కువగా ఉంటాయి

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

(కొంద + ఊరు).

"కోడిహళ్లి"లో "హళ్లి" అనే పదం కన్నడ నుంచి వచ్చిన ప్రాంతీయ ప్రభావం; కర్ణాటక--రాయలసీమ సరిహద్దులో ఉన్న గ్రామాల్లో ఇది కనిపిస్తుంది. ఇలాంటి పదాలు రాయలసీమ మాండలికంలో "ప్రజాసామాన్య భౌగోళిక పేర్ల" రీతిని సూచిస్తాయి. పేర్ల వెనుక ప్రత్యేక మాండలిక పదజాలం కంటే ప్రాంతీయ భాషా--సంస్కృతి లక్షణం ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది.

రాయలసీమ మాండలికంలో "పొలం--గుట్ట--నీరు" లాంటి పదాలు ఎక్కువగా వాడతారు; లేపాక్షి మండలంలో కూడా అదే రకం: "చోలసముద్రం", "కంచిసముద్రం" లో "సముద్రం" అనే పదం. "పులమతి", "మానేపల్లె", "సిరివరం" లాంటి పేర్లు శ్రీమంతమైన, సమృద్ధి (సిరి), పశువులు (పులమతి) లాంటి రాయలసీమ ప్రజల ఆర్థిక--సామాజిక విలువలతో పొందిక పెట్టుకున్నవి.

కన్నడ సరిహద్దు--భాషా మిశ్రమ ప్రభావం

- లేపాక్షి మండలానికి దక్షిణం వైపు కర్ణాటక ఉండటం వల్ల "హళ్లి", "శెట్టి", "పట్టణ" లాంటి పదాలు తెలుగు గ్రామ పేర్లో కలవడం పరిపాటిగా ఉంది; కోడిహళ్లి ఇందుకు ఒక ఉదాహరణ.
- రాయలసీమ మాండలికంలో కూడా కన్నడ పదాలు (జాస్తి, హెన్నూరు, మడికెర, విన్నూరు మొదలైనవి) వాడుతుంటారు; గ్రామ పేర్లో "హళ్లి" లాంటి పదాలు ఇదే రకం మిశ్రమ ప్రభావంగా చెప్పొచ్చు.

లేపాక్షి ప్రాంతంలో కన్నడ ప్రభావం ఎలా?

లేపాక్షి ప్రాంతంలో కన్నడ ప్రభావం ఎక్కువగా చరిత్ర--శాసన--ప్రాంతీయ సరిహద్దు కారకాల వల్ల కనిపిస్తుంది; భాష పరంగా నేరుగా "కన్నడ మాండలికం" కంటే సరిహద్దు ప్రాంత మిశ్రమం ప్రభావం ఎక్కువ.

1. శాసనాల్లో కన్నడ ప్రభావం

లేపాక్షి వీరభద్ర స్వామి ఆలయ గోడలు, బండల మీద కన్నడ భాషలో శాసనాలు ఉన్నాయి. ఇవి విజయనగర కాలం నాటి భూదానాలు, దాతలు, ఆలయ పోషణ కుటుంబాల వివరాలను చెబుతున్నాయి. ఇంకా చాలా ప్రభుత్వ--పర్యాటక కథనాల్లో "అనేక కన్నడ శాసనాలు ఆలయంలో కనిపిస్తాయి" అని పేర్కొంటున్నారు; ఇది కర్ణాటక ప్రభావం, ఆ ప్రాంతం నుంచి వచ్చిన దాతలు--అధికారుల సంబంధాన్ని సూచిస్తుంది.

2. విజయనగర--కర్ణాటక సంబంధం

లేపాక్షి ఆలయం విజయనగర సామ్రాజ్య కాలం (ప్రధానంగా 16వ శతాబ్దం)లో నిర్మించబడిందని చెప్తారు; ఆ రాష్ట్ర పరిధి కర్ణాటక భూభాగాన్ని కూడా కలిగి ఉండటం వల్ల కన్నడ--తెలుగు కలిసిన శాసనాలు సహజంగా వచ్చాయి.

ఈ కారణం వల్ల ఆలయ కళ--శిల్పాలు, పేర్లల్లో కర్ణాటక సాంస్కృతిక ప్రవేశం కూడా కనిపిస్తుంది (ఉదా: "హళ్లి" లాంటి పదాలు).

3. భౌగోళిక సరిహద్దు ప్రభావం

- లేపాక్షి అనంతపురం (శ్రీ సత్యసాయి జిల్లా)లో కన్నడ ప్రాంతం దగ్గరగా ఉంది; బెంగుళూరు నుంచి సుమారు 120 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉండడం వల్ల రాయలసీమ--కర్ణాటక మధ్య మాటలు--పదజాలం--పేర్ల కలయిక బాగా కనిపిస్తుంది.

4. మత--ప్రజాసామాన్య సంస్కృతిలో కన్నడ ప్రభావం

పర్యాటక కథనాల్లో లేపాక్షి ఆలయాన్ని "కర్ణాటక సరిహద్దు దగ్గర ఉన్న హిందూ క్షేత్రం" అని పేర్కొంటూ,

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :9.014(2024); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
UGC Approved (2017), Peer Reviewed and Refereed International Journal
Volume:13, Issue:12(1), December: 2024
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

Cover Page

కన్నడ భాషలో ప్రచారం (పుస్తకాలు, కార్యక్రమాలు) కూడా జరుగుతోందని చెప్తున్నారు. స్థానికుల మాటల్లో సరిహద్దు వల్ల కన్నడ పదాలు చొరబడివాయి; కానీ ఇది పూర్తిగా “కన్నడ మాండలికం” కాకుండా, సరిహద్దు తెలుగు (రాయలసీమ)లో కన్నడ పదజాలం కలిసిపోయిన రూపంగా చెప్పుకోవచ్చు.

ముగింపు

లేపాక్షి మాండలికం అనేది ఒక ‘భాషా ప్రయోగశాల’. ఇక్కడ ప్రాచీన శిలాశాసనాల గాంభీర్యం ఉంది, కన్నడ సరిహద్దుల మధురిమ ఉంది, మరియు రాయలసీమ జానపద హృదయం ఉంది. ఈ మాండలికాన్ని అధ్యయనం చేయడం అంటే తెలుగు జాతి చరిత్రలోని ఒక ముఖ్యమైన పుటను చదవడం వంటిదే. లేపాక్షి మాండలికం అనేది కేవలం ఒక యాస కాదు, అది కొన్ని శతాబ్దాల చరిత్రకు సజీవ సాక్ష్యం. కన్నడ-తెలుగు భాషల అపూర్వ సంగమం ఇక్కడ కనిపిస్తుంది. ఆధునికత ప్రభావంతో కొన్ని ప్రాచీన పదాలు కనుమరుగవుతున్నప్పటికీ, స్థానిక అస్తిత్వాన్ని కాపాడుకోవడంలో ఈ మాండలికం కీలక పాత్ర పోషిస్తోంది. ఈ మాండలికాలను గ్రంథస్థం చేయడం ద్వారా మన భాషా వైవిధ్యాన్ని కాపాడుకోవచ్చు.

ఆధార గ్రంథాలు :

1.శ్రీనివాసులు - అంకే, మధ్యయుగంలో రాయలసీమ వ్యవసాయ సంస్కృతి, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల (స్వయంప్రతిపత్తి), అనంతపురం

2. గంగరాజు, హెచ్. హిందూపురం తెలుగు మాండలికం మీద కన్నడ ప్రభావం, సిద్ధాంత వ్యాసం, హైదరాబాద్ విశ్వవిద్యాలయం, 2003, జూన్

3.నాగయ్య,జి.దాక్షిణాత్య సాహిత్య సమీక్ష (ప్రథమ సంపుటం), ఫ్రీడమ్ ప్రెస్, మద్రాసు - 9, 1976.